

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
ННІ «ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

**Силабус навчальної дисципліни
МИСТЕЦТВО ВИТИНАНКИ**

бакалавр

(назва освітнього ступеня)

023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

(назва спеціальності)

«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська
Факультет/Інститут*	Архітектурний
Кафедра	Основ архітектури
Контакти кафедри	ПДАБА. 49005, м. Дніпро, вул. Архітектора Олега Петрова (Чернишевського), 24а. Каб. 5001 (п'ятий поверх). Телефон: (0562) 46-93-61; внутрішній 3-61. fund.arch@pgasa.dp.ua
Викладачі-розробники	Половна-Васильєва Олена Анатоліївна, к.мист., доц
Контакти викладача	polovna.olena@pdaba.edu.ua
Розклад занять	https://www.pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/APX/K1/ROZKLAD.HTML
Консультації	https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2025/09/Rozklad-konsultatsij-OA.pdf

Анотація навчальної дисципліни

«Мистецтво витинанки» Формування основних компетенцій з образотворчого мистецтва майбутнього фахівця на основі рисунку та композиції. Ознайомлення здобувачів з матеріалами та техніками витинанки. Навички користування основним інструментарієм та способами створення витинанки – форма, пляма, силует. Навички технологічним особливостям створення витинанки. Формування у здобувачів творчого ставлення до природи та її інтерпретації в умовах різних художніх задач.

	Години	Кредити	Семестр
			IV
Всього годин за навчальним планом, з них:	150	5	150
Аудиторні заняття, у т.ч:	56		56
лекції	16		16
лабораторні роботи			
практичні заняття	40		40
Самостійна робота, у т.ч:	94		94
підготовка до аудиторних занять			
підготовка до контрольних заходів			
виконання курсового проєкту або роботи			
виконання індивідуальних завдань	94		94
опрацювання розділів програми, які не			

викладаються на лекціях			
підготовка до екзамену			
Форма підсумкового контролю	Диф.залік		Диф. залік

Мета вивчення дисципліни «Мистецтво витинанки» є визначення ролі витинанки в формуванні соціального сприйняття та естетичного виховання людини. Вивчення основних принципів та законів витинанки й закономірностей цілісного композиційного твору. Набуття навичок та отримання знань для самореалізації творчого потенціалу. Засвоєння практичних прийомів та способів виготовлення витинанки. Розвиток художньо-естетичного бачення загальної форми паперу та поєднання з ілюстративним (декоративним) матеріалом. Знання з «Витинанки» закріплюються в процесі виконання практичних робіт.

Завдання вивчення дисципліни «Мистецтво витинанки» Формування основних компетенцій з образотворчого мистецтва майбутнього фахівця на основі рисунку та композиції. Ознайомлення здобувачів з матеріалами та техніками витинанки. Навички користування основним інструментарієм та способами створення витинанки – форма, пляма, силует. Навички технологічним особливостям створення витинанки. Формування у здобувачів творчого ставлення до природи та її інтерпретації в умовах різних художніх задач.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності.

Пререквізити дисципліни – дисципліни професійного спрямування «Композиція», «Основи композиції і техніки декоративного мистецтва», «Кольорознавство; поліхромія творів мистецтва»

Постреквізити дисципліни - компетентності набуті в результаті вивчення дисципліни будуть використані в навчальному процесі професійної підготовки фахівця та суттєвим фактором для розширення можливостей у виконанні завдань з дисциплін «Монументально-декоративний живопис», «Композиція творів декоративного мистецтва».

Компетентності - відповідно до освітньо-професійної програми “Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація” 023.1.01.24:

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується невизначеністю умов .

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК09. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК04. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

ФК06. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

ФК15. Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт образотворчого та/або декоративного мистецтва; розуміти цінність національних традицій та нематеріальної культурної спадщини, використовувати підтримання її розвитку та захисту від військової та інформаційної агресії.

Заплановані результати навчання – відповідно до освітньо-професійної програми “Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація” 023.1.01.24:

ПРН01. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН06. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН07. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН08. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва

Методи навчання - теоретичний та практичний метод.

Форма навчання – групова форма навчання.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна. А саме створення композиційних вправ на папері, картон для оформлення. Для цього використовується обладнання та інструмент: папір, макетний ніж, лінійка, ножиці.

- методичний матеріал;
- приміщення для створення та експозиції залікового перегляду.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Класична витинанка та її види					
Типологія витинанок. Одинарні витинанки ,що складаються з розеток, зірок, ромбів, квадратів	12	2	2		8
Ствоєння силуетної витинанки	14	2	4		8
Створення ажурної витинанки	16	2	6		8
Витинанки з яскраво вираженим декоративним і тематичним характером. Витинанка із зображенням циклу українських свят.	22	2	8		12
Разом за змістовим модулем 1	74	8	20		46
Змістовий модуль 2. Складні техніки витинанки (багатошарова та просторова)					
Рвана кольорова витинанка. Багатошарові складні витинанки. Поглиблення уміння стилізувати різні форми.	14	2	2		10
Художньо-образні засоби створення складних та накладних витинанок. Аплікаційні з кількох аркушів паперу, поліхромні.	20	2	8		10
Фіранкові витинанки (вікна).	14	2	2		10
Складна тематична витинанка. Поглибити уміння стилізувати різні природні та архітектурні форми.	28	2	8		18
Разом за змістовим модулем 2	76	8	20		48
Усього годин	150	16	40		94

2.ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Класична витинанка та її види		
1	Тема 1. Історичні передумови виникнення витинанки. Типологія витинанок	2
2	Тема 2. Силуетна витинанка	2
3	Тема 3. Ажурна витинанка	2
4	Тема 4. Одинарна симетрична та асиметрична витинанка	2
Змістовий модуль 2. Складні техніки витинанки (багатошарова та просторова)		
5	Тема 5. Техніка створення складених та накладних витинанок.	2
6	Тема 6. Рвана кольорова витинанка	2
7	Тема 7. Багатошарова витинанка.	2
8	Тема 8. Складна тематична витинанка	2
Разом		16

3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Класична витинанка та її види		
1	Завдання 1. Одинарні витинанки ,що складаються з розеток, зірок, ромбів, квадратів. Розробити власні силуетні композиції автопортрету, на основі швидких замальовок. Виготовити витинанку, спираючись на власні ескізи. Створити силуетну симетричну композицію «Дерево життя» за власними ескізами. Формат А3, папір, ножиці, ніж.	2
2, 3	Завдання 2. Ажурна витинанка. Виконати стилізацію зображення тваринного світу; виконати стилізацію зооморфних орнаментів; виготовити ажурну витинанку, спираючись на стилізацію (зооморфні мотиви). Формат А3, папір, ножиці, ніж.	4
4-6	Завдання 3. Проаналізувати символіку української вишивки, розпису; створити одиарну асиметричну або симетричну витинанку з використанням символіки українського орнаменту (рослинний або геометричний орнамент, зооморфні форми). Формат А4, папір.	6
7-11	Завдання 4. Обрати одну тему з циклу весняних свят; розробити ескіз, створити складну одиарну витинанку на тему «Весняні українські свята» Формат А2, папір, ножиці, ніж.	8
Змістовий модуль 2. Складні витинанки (багатошарова та просторова)		
12	Завдання 5. Проаналізувати символіку українських розписів; створити кольорову витинанку з використанням принципів петриківського розпису.	2

	Формат А3, папір, ножиці, ніж.	
13-17	Завдання 6. Багатошарова витинанка (3 шари А3 формату). Проаналізувати змістове наповнення української пісні; створити багатошарову, кольорову витинанку на тему «Пісенні витинанки» з використанням принципів поєднання форми, образу, кольору та змісту музичного твору. Формат А3, папір кольоровий, ножиці, ніж	8
18	Завдання 7. Фіранкова витинанка. Виготовити складну стрічкову або віконну витинанку, спираючись на стилізацію зооморфних та рослинних мотивів). Формат 100x20 см, папір, ножиці, ніж.	2
19-23	Завдання 8. Складна витинанка. Створити органічну витинанку зі стилізованим зображенням рослинних та зооморфних елементів, поєднавши різні техніки витинанки. Формат А2, папір, ножиці, ніж.	8
	Разом	40

3. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Класична витинанка та її види		
1	Розробити власні силуетні композиції автопортрету, на основі швидких замальовок. Виготовити витинанку, спираючись на власні ескізи. Формат А3, папір, ножиці, ніж.	8
2	Ажурна витинанка. Виконати стилізацію зображення тваринного світу; виконати стилізацію зооморфних орнаментів; виготовити ажурну витинанку, спираючись на стилізацію (триптих, зооморфні мотиви). Формат А3, папір, ножиці, ніж.	8
3	Проаналізувати символіку української вишивки; створити одинарну асиметричну витинанку з використанням символіки орнаменту української вишивки та геометричного орнаменту. Формат А3, папір, ножиці, ніж.	8
4	Обрати одну тему з циклу весняних свят; розробити ескіз, створити складну одинарну витинанку на тему «Весняні українські свята» Формат А2, папір, ножиці, ніж.	12
Змістовий модуль 2. Складні витинанки (багатошарова та просторова)		
5	Проаналізувати символіку українських розписів; створити багатошарову, кольорову витинанку з використанням принципів петриківського розпису. Формат А3, папір, ножиці, ніж.	10
6	Багатошарова витинанка (3 шари А3 формату). Проаналізувати змістове наповнення української пісні; створити багатошарову, кольорову витинанку на тему «Пісенні витинанки» з використанням принципів поєднання форми, образу, кольору та змісту музичного твору. Формат А3, папір кольоровий, ножиці, ніж	10
7	Фіранкова витинанка. Виготовити складну стрічкову або віконну витинанку, спираючись на стилізацію зооморфних та рослинних мотивів).	10

	Формат 100x20 см, папір, ножиці, ніж.	
8	Складна витинанка. Створити органічну витинанку зі стилізованим зображенням рослинних та зооморфних елементів, поєднавши різні техніки витинанки. Формат А2, папір, ножиці, ніж.	18
	Разом	94

Методами контролю є практична перевірка – художній перегляд.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається, як середньоарифметичне оцінок відповідних модулів: змістовий модуль 1 і змістовий модуль 2.

Максимальна оцінка за змістовий модуль – **100 балів**;

ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Схема нарахування балів за змістовий модуль - складається за 100-бальною шкалою.

	Кількість одиниць	Зміст модуль 1	Зміст модуль 2
Практичні 10 балів	4	40	40
Самостійні 15 балів	4	60	60
Кількість балів за модуль		100	100

Критерії оцінювання рівня виконання практичної роботи:

Критерії оцінювання	К-ть балів
<ul style="list-style-type: none"> – продемонстровано високу складність композиційної структури об'єкта; самостійність, старанність, творче ставлення та високу виконавську майстерність у процесі виконання чистової роботи; – чистовик роботи виконано в зазначений термін і на високому якісному рівні відповідно до програми курсу; 	10
<ul style="list-style-type: none"> – продемонстровано певну складність композиційної структури об'єкта; самостійність, старанність, доволі високу виконавську майстерність у процесі виконання чистової роботи; – чистовик роботи виконано в зазначений термін і на високому якісному рівні, але з незначними недоліками відповідно до програми курсу; 	8
<ul style="list-style-type: none"> – продемонстровано композиційну посередність структури об'єкта, старанність, доволі високу виконавську майстерність у процесі виконання чистової роботи, <u>але із застосуванням великих елементів схем залучених із відкритих джерел (без відповідної інтерпретації)</u>; – чистовик роботи виконано в зазначений термін і на певному якісному рівні, з незначними недоліками відповідно до програми курсу; 	6
<ul style="list-style-type: none"> – продемонстровано посередність композиційної структури об'єкта в неповному обсязі <u>із застосуванням великих елементів схем залучених з відкритих джерел (без відповідної інтерпретації)</u>, умовну майстерність у процесі виконання чистової роботи; – чистовик роботи виконано на низькому якісному рівні, з явними недоліками 	4

відповідно до програми курсу;	
<ul style="list-style-type: none"> – завдання виконано в неповному обсязі, у процесі їх виконання виявлено чимало помилок; – продемонстрована <u>структура об'єкта повністю виконана за схемами, залученими із відкритих джерел</u>, відсутність майстерності у процесі виконання чистової роботи; – чистовик роботи виконано неохайно з великою кількістю недоліків. 	2

Критерії оцінювання рівня виконання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	К-ть балів
<ul style="list-style-type: none"> – продемонстровано високу складність композиційної структури об'єкта; самостійність, старанність, творче ставлення та високу виконавську майстерність у процесі виконання чистової роботи; – чистовик роботи виконано в зазначений термін і на високому якісному рівні відповідно до програми курсу; 	12 - 15
<ul style="list-style-type: none"> – продемонстровано певну складність композиційної структури об'єкта; самостійність, старанність, доволі високу виконавську майстерність у процесі виконання чистової роботи; – чистовик роботи виконано в зазначений термін і на високому якісному рівні, але з незначними недоліками відповідно до програми курсу; 	8 - 10
<ul style="list-style-type: none"> – продемонстровано композиційну посередність структури об'єкта, старанність, доволі високу виконавську майстерність у процесі виконання чистової роботи, <u>але із застосуванням великих елементів схем залучених із відкритих джерел (без відповідної інтерпретації)</u>; – чистовик роботи виконано в зазначений термін і на певному якісному рівні, з незначними недоліками відповідно до програми курсу; 	6
<ul style="list-style-type: none"> – продемонстровано посередність композиційної структури об'єкта в неповному обсязі <u>із застосуванням великих елементів схем залучених з відкритих джерел (без відповідної інтерпретації)</u>, умовну майстерність у процесі виконання чистової роботи; – чистовик роботи виконано на низькому якісному рівні, з явними недоліками відповідно до програми курсу; 	4
<ul style="list-style-type: none"> – завдання виконано в неповному обсязі, у процесі їх виконання виявлено чимало помилок; – продемонстрована <u>структура об'єкта повністю виконана за схемами, залученими із відкритих джерел</u>, відсутність майстерності у процесі виконання чистової роботи; – чистовик роботи виконано неохайно з великою кількістю недоліків. 	2

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладачів та студентів: прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності при організації освітнього процесу здобувачів вищої освіти.

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу в колективі у встановлений термін.

Середовище на занятті є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Порядок зарахування пропущених занять відбувається шляхом самостійного опрацювання студентами навчального матеріалу з теми пропущеного заняття. Перевірка проводиться шляхом усного опитування опитуванню за темою пропущеного лекційного заняття.

Студенти академії мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності ПДАБА ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачів вищої освіти передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідеї, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;
- надання достовірної інформації про результати (наукової, творчої) діяльності.

У випадку надзвичайної ситуації (епідемії, пандемії, стихійного лиха, введення надзвичайного стану і т.д.) студенти повинні дотримуватися правил поведінки, які встановлені відповідними інструкціями.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна :

1. Декоративне мистецтво України IX–XXI століть: стильові трансформації, художні інтерпретації, загальноєвропейський контекст / [Голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 652 с.
2. Селівачов М. Лексикон української орнаментики. К., 2005. 399 с.
3. Скрипник Г. Історія декоративного мистецтва України. Том 3. Мистецтво XIX століття у 5 томах. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2009. 526 с.
4. Сучасне українське декоративне мистецтво: збереження національної своєрідності в умовах глобалізації : монографія / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 240 с.
5. Українське народне декоративне мистецтво: навч. посіб. / Р. В. Захарчук-Чугай, Є. А. Антонович. К.: Знання, 2012. 342 с.

Допоміжна:

1. Герзун М. А. Символіка орнаменту української вишивки та витинанки: порівняльний аналіз. <http://surl.li/pvhza>
2. Всеукраїнське свято народного мистецтва «Українська витинанка», присвячене 90-річчю від дня народження народної майстрині Марії Руденко. 27-31 травня 2005 р. м. Могилів-Подільський //Світлиця. – 2005. – Травень (спецвипуск). – 16 с.
3. Дудар Г.М. Дивовижний витинанковий світ / Г.М.Дудар. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. - 72 с.: вкл.: іл.
4. Завадська В., Музиченко Я., Таланчук О., О. Шалак О. 100 найвідоміших образів української міфології». «Орфей», 2020. – 448 с.
5. Кононенко О. Українська міфологія. Символіка. – Харків: Фоліо, 2020. – 224 с.
6. Косицька З. Витинанка в ансамблі декору української хати <http://surl.li/pvibj>
7. Майстри витинанки. Всеукраїнське свято «Українські витинанки». м.Могилів-Подільський. – Б. м., Б.д. – 40 с.

8. Мельник В. М. Мистецтво витинанки та аплікації: Навчальний посібник.–Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006, - 256 с.
9. Моргун К. Сучасна витинанка. Скіф 2015, 64 с.
10. Українська витинанка. Альбом-каталог / Автор.-упоряд.: Є. Шевченко, В.Корнієнко. – К.: Народніджерела, 2013. – 112 с.: іл.

12. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Віртуальний читальний зал бібліотека ПДАБА Михайленко М.Є., Яковлев М.І. Основи композиції. Геометричні аспекти художнього формотворення <https://cutt.us/AVbyZ>
2. Віртуальний читальний зал бібліотека ПДАБА Ю.В.Жмурко, С.О. Шубович Композиція. Курс лекцій. Харків ХНАМГ 2008 <https://cutt.us/7bt1A>
3. Українська витинанка <http://surl.li/pvies>

Розробник (підпис) (Олена ПОЛОВНА_ВАСИЛЬЄВА)

Гарант освітньої програми (підпис) (Олена ПОЛОВНА_ВАСИЛЬЄВА)

Силабус затверджено на засіданні кафедри основ архітектури
(назва ккафедри)

Протокол від « 28 »серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри (підпис) (Іван РЕВСЬКИЙ)